

Een handig all-in-one apparaat

MOON 390

In de luisterruimte staat de nieuwe MOON 390 streamer/voorversterker/dac. Ook de MOON 330A eindversterker is aanwezig. De fabrikant Simaudio uit Canada staat bekend vanwege de topkwaliteit in de uitvoering van de audioapparatuur en de bovengemiddelde geluidskwaliteit. Het merk MOON wordt dan ook gemanaged door audiofielen met een focus op geluidskwaliteit. In de markt wordt wel gehoord dat de engineering een enorme voorsprong heeft op de concurrentie en dat de klantbenadering first class is. Dat zijn in de huidige markt twee condities waarmee je de wedstrijd wint.

|||NEXT

tested

MUSIC
emotion

79

Een voorversterker, een streamer en een dac in een enkele behuizing. Dat is op hoofdlijnen de korte schets van de nieuwe MOON 390. Feitelijk is het een 350P, 380D en de nieuwe MiND 2 (MOON Intelligent Network Device) in een enkele behuizing. De integratie omvat ook nog een hoofdtelefoonversterker en een MM/MC phonostage. Daarmee komt Simaudio tegemoet aan alle trends. De consument nieuwe stijl kent het gemak van streaming, maar heeft ook een platenspeler met een kast vol vinyl. Het cassettedeck of de open reel maken inmiddels ook weer deel uit van het audiosysteem en zijn moeiteloos aan te sluiten op de 390. Ook een cd-speler vindt aansluiting. De grote grijze massa in ons land, op stang gejaagd door marketeers, was er als de kippen bij om de zilveren schijven de deur uit te werken. Er zijn nu alweer, net als in de tachtiger jaren met vinyl, spijt-optanten die een fraaie collectie cd's kwijt zijn. Maar de echte gemotiveerde muzikliefhebber pakt al die tweedehands cd's op en koopt ook de nieuwe uitgaven, die zich vaak onderscheiden door de fenomenale geluidskwaliteit. Het is opvallend hoe populair cd's zijn. Er zijn veel winkels met grote collecties tweedehands en nieuw cd-materiaal. Het internet is een goudmijn om cd's te kopen. De meeste hardware-fabrikanten komen nog steeds met fraaie cdspelers in elke denkbare prijsklasse.

Streaming

Naast bovenstaande is er het gemak van streaming. Gewoon voor een grote doelgroep die gaat voor het gemak, de lage prijs en kan leven met de meestal iets mindere geluidskwaliteit. Het zou overigens een goed initiatief zijn als de rechthebbenden en platenmaatschappijen de controle over streaming sites

weer volledig overnemen. Waarom zou je je business laten verzieken door geldwolven als Spotify, Apple en Facebook? Waarom zou een consument voor het streamen van een track niet gewoon een euro mogen betalen? Dat is veel beter voor de artiesten en de hele muziekindustrie. Nu gaat er veel geld naar partijen die niets hebben bijgedragen aan de artistieke totstandkoming van die producten. Aan de andere kant zijn er veel artiesten die nauwelijks rond kunnen komen. Anno 2018 is de discussie trouwens achterhaald over het medium waar je thuis naar luistert. Het is geen keuze meer. De moderne (metro)consument gebruikt veel media tegelijk. Ieder daarvan heeft eigen voordelen en nadelen. De 390 heeft dus veel aansluitmogelijkheden voor letterlijk elke bron. Er is geen eindversterker aan boord en dat is feitelijk goed nieuws. Er staat dan een centraal frontend, dat te combineren is met elke gewenste eindversterker. Zo'n poweramp is dan moeiteloos aan te passen aan de luidsprekers en kan vervangen worden als er nieuwe luidsprekers komen. Als de 390 een ingebouwde eindversterker zou hebben, dan kunnen nieuwe luidsprekers eventueel niet matchen. Ook kan de MOON 390 actieve monitoren aansturen. Om een complete MOON set te kunnen bouwen werd de MOON 330A eindversterker ingezet. Feitelijk de stereoversie van de bekende Neo 400M monoblokken. Maar de 390 kan ook gecombineerd worden met eventueel zwaardere eindversterkers uit het MOON-leveringsprogramma.

MOON 390

De MOON 390 heeft veel mogelijkheden om met de buitenwereld te praten. Analoge ingangen via RCA en XLR. Er is een RCA-ingang voor phono.

Er is een standaard keuze tussen MM en MC. Tevens is er een uitgebreide configuratie (advanced) mogelijk voor zowel MM als MC. Daarin kunnen de Gain, Impedantie, Capaciteit en de EQ curve worden ingesteld. Deze instellingen kunnen zelfs worden gewijzigd tijdens het spelen. De configuratie voor de gekozen phono cartridge gaat via het set-up menu op het apparaat. Door de gain te verhogen en de capaciteit uit te schakelen is de versterker geschikt voor MC. Door de capaciteit in te schakelen op de geschikte waarde en de gain te verlagen, ontstaat compatibiliteit met MM-cartridges. Ook de uitgangen zijn via RCA en XLR. Er is naast de regelbare RCA- en XLR uitgang een fixed RCA-uitgang. Dat is handig voor de aansluiting van een cassetterecorder, DAT, Elcaset, open reel machine of digitale mastermachine. Vanzelfsprekend worden al deze genoemde machines dan via de analoge ingang aangesproken. Digitale ingangen zijn beschikbaar in de vorm van USB, SPDIF (coax), Toslink en XLR (AES-EBU). De USB-ingang (Type B) kan communiceren met Mac-computers zonder driver. Voor andere operating environments is een driver nodig die op de Simaudio-website te vinden is. HDMI-in kan stereogeluid lezen vanaf gameconsoles, dvd- en Blu-ray spelers en vanaf sacd-machines. Het zijn standaard HDMI-ingangen en dus ongeschikt voor I2S. De HDMI-uitgang is van het ARC-type en kan dus ook geluid binnenhalen vanaf een flatscreen. Geluid kan gestuurd worden naar apparatuur met een HDMI-ingang. Sommige projectoren met ingebouwde luidsprekers hebben een HDMI-in. De USB-host ingang accepteert USB-sticks en harde schijven met een externe voeding. De MOON MiND-controller mobile app leest de inhoud van deze USB-media

en kan die afspelen. Kritiekpuntje op de plaatsing van de USB-host is dat deze beter op het frontpaneel zou kunnen zitten. De praktijk is dat je vaak even snel een USB-drive inprikt. Maar er zijn ook weer USB-verlengkabeltjes beschikbaar, waar het vrouwtje dan aan de voorkant van het audiorack uit kan komen. Op de IR-input kan een infrarood repeater aangesloten worden voor als de 390 voor de afstandsbediening uit het zicht is. Er is een 12 Volt trigger en de bekende SimLink-aansluitingen. Twee rj45 poorten en een net-entree completeren het achterpaneel.

De twee WiFi-antennes kunnen de 390 draadloos met uw WiFi-architectuur in huis verbinden, maar een vaste ethernet-verbinding is voor streaming natuurlijk aanbevelenswaardig. Het frontpaneel bevat dan nog de hoofdtelefoon-aansluiting. De laatste mogelijkheid om content binnen te halen is via Bluetooth. Dat is dan beperkt tot PCM van 44.1 kHz en 48 kHz. MQA en DSD via Bluetooth kan niet en WiFi raakt haar aanbeveling kwijt voor PCM-signalen boven de 192 kHz en DSD boven DSD64. De 390 kan overweg met PCM, DSD en MQA. Voor bepaalde file-typen, zoals ALAC en AIFF gelden restricties. De MOON 390 komt standaard als een Roon Ready device. Via Roon zijn streaming diensten zoals Tidal Masters bereikbaar. De nieuwe MiND 2 streaming module speelt alle gangbare bestandstypen af, ook vanaf lokale opslagsystemen. Binnenkomende content op elke digi-

tale of analoge input kan gestreamed worden naar andere MiND 2 zones op het (zelfde) netwerk. Op die manier kunnen multiroom-oplossingen worden gebouwd met meerdere MOON-apparaten.

MOON 330A

De MOON 330A wordt vaak gecombineerd met de 350P pre-amp, maar een combinatie met de MOON 390 is technisch zowel als met betrekking tot vormgeving mogelijk. Het is een versterker die 125 Watt per kanaal levert (250 Watt in 4 Ohm en in bridge mode 400 Watt). Signalen kunnen naar binnen via RCA of XLR aansluitingen. De 330A komt standaard met jumpers voor de XLR-aansluitingen. Als de RCA-aansluitingen worden gebruikt, dan is het verstandig om de jumpers te plaatsen. Anders kan er brom of ruis ontstaan. Handiger dan het gepruts met de jumpers is om zelf twee dummy XLR-connectoren te maken. De pinnen 1 en 3 dan met elkaar doorsolderen. Het gebruik van bridge-mode vergt een specifieke manier van aansluiten. Er is ook een Moon XLR-bridge-adapter kabel nodig. Zoiets zou niet nodig moeten zijn. De meeste eindversterkers met een bridge-functie hebben daar een schakelaar voor. Maar, voor de gemiddelde consument is zo'n kabel veiliger en het scheelt weer een point of failure. Het risico dat nog overblijft is dat vaak vergeten wordt dat de luidspreker ook op een andere manier gekoppeld moet worden aan de terminals. Dus: 'read the

f* manual'. De 330A heeft de bekende 12 Volt trigger en een RS-232 connector. Volgens Simaudio worden bipolaire transistoren ingezet met een erg lineaire gain. Dat zal ongetwijfeld bijdragen aan de geluidskwaliteit. Wie met designers praat komt bij de opvatting terecht dat de kwaliteit van een versterker voor het grootste deel afhangt van de schakeling en van de instelling van de betreffende transistoren. In ieder geval hebben ze dat bij SimAudio goed begrepen.

Afstandsbediening

MiND is vervangen door MiND2 en oudere apparaten zijn upgradable naar MiND2. De tweede versie biedt Roon support, MQA (met converters die dat ondersteunen), synchroon multiroom afspelen en Deezer hi-fi, Qobuz Sublime+ en Tidal Masters. De control app voor MiND2 draait op iPads, Android en iPhones. Helaas niet op professionele operatingssystemen zoals Windows of Linux. Maar, Roon is ook beschikbaar voor Windows. De MiND2-app dient niet alleen om muziek te selecteren en af te spelen, maar ook om een Simaudio hifi-systeem te bedienen. Bij de 390 zit trouwens ook een reguliere afstandsbediening. Via de MiND2 app kan ook muziek gestreamed worden vanaf in het netwerk aanwezige NAS-devices. Ook internetradio (Tune Inn) is beschikbaar.

Aansluiten - deel een

Murphy leert dat als er elektronica op bezoek is in de luisterruimte er **NEXT**

nooit een geschikte luidspreker voor handen is. Als er dan een fraaie luidspreker staat, dan is er meestal geen geschikte versterker die een goede match vormt... Om de MOON elektronica alleen te gaan beluisteren via de hoofdtelefoon-aansluiting is dan ook weer een ding. Maar, toevallig stond er nog een setje luidsprekers met een astronomische winkelwaarde. Niet een weergever waar een MOON-set bij de gemiddelde consument (Henk & Ingrid) op aangesloten gaat worden en ook niet bij de bovengemiddelde consument. Het was dus behelpen in de luisterruimte, maar sommigen zullen dat zien als een luxeprobleem. Voor een review is het ook wel handig.

Je hoort namelijk exact tot welke grens de MOON-set reikt. De 390 en 330A werden dus aangesloten op de bewuste luidsprekers. Dat leverde initieel redelijke resultaten op, maar ook niet om helemaal te juichen. Omdat zoiets niet zonder slag of stoot wordt geaccepteerd startte een onderzoek naar de oorzaken, want de ervaringen met MOON in het verleden hebben geleerd dat die apparaten zelfs op zeer kostbare luidsprekers goed moeten kunnen presteren. Dat betekent dat de luisterruimte verandert in een complete chaos. Alle mogelijke apparatuur wordt dan aangeslept om configuraties te bouwen, te testen en vat te krijgen op wat er gebeurt. De 390 werd aange-

sloten op elke denkbare analoge en digitale bron. Daarbij was het opvallend hoe consistent de kwaliteit van de 390 is. Nagenoeg onafhankelijk van de bron, hoewel er uiteraard een klein kwaliteitsverschil is tussen streaming en de directe toevoer van digitale signalen via XLR (AES-EBU), SPDIF (coax) of vanaf een USB-device. Zelfs analoog toegevoerd cd-geluid klinkt net iets beter dan Tidal, maar dat is al een bekend feit. Wie wil streamen vindt in Tidal, samen met Roon het beste alternatief. Op een zeker moment is het dan vier uur in de ochtend. Vanuit een soort automatisme en luiheid om alles echt uit te zetten, werd alle aanwezige apparatuur op stand-by gezet. Een mogelijke oorzaak zou kunnen zijn dat de MOON-set toch minder geschikt is om aan de aansturingseisen te kunnen voldoen van een van de beste luidsprekersystemen in de wereld. Dan is het inmiddels Stardate 72223.4.

Aansluiten - deel twee

Een tweede set luidsprekers staat in de luisterruimte en vormt mogelijkwijs een betere match met de MOON-set. Even snel aangesloten, de MOONs naar de actieve status en het klonk opeens erg goed. Eigenschappen die twee dagen geleden nauwelijks voldoende ontwikkeld waren, manifesteerden zich nu in volle glorie. Eigenlijk zodanig dat zoiets helemaal niet kan en vraagt om een verklaring. Dus toch gewoon terug naar de eerder ingezette grotere luidsprekers. Het geproduceerde geluid was nu echt van een heel

ander niveau. Het klonk nu op het niveau dat MOON kenmerkt. Het blijkt dus dat de MOON-elektronica enige tijd nodig heeft om tot topprestaties te komen. Dat heeft niet eens met 'inspelen' te maken. Inspelen is grotendeels een marketingconcept en iets dat tussen de oren zit van audiofielen. Los van die enkele uitzondering natuurlijk (aan de kant van de apparatuur natuurlijk). Het verschijnsel heeft kennelijk te maken met het bereiken, door de MOON-componenten, van een soort steady state in bedrijfstemperatuur en andere belangrijke variabelen. Doordat de apparatuur een tijdje in stand-by heeft gestaan, is die toestand bereikt. MOON geeft ook aan in de manual dat het de voorkeur geniet om de apparatuur in rust altijd in stand-by te houden. Maar, een dergelijk groot verschil in prestaties is hier nog nooit waargenomen. De set heeft gewoon heel lang gespeeld, zonder waarneembare verbeteringen en dus met een suboptimale geluidskwaliteit. Om een en ander in het juiste perspectief te plaatsen zal het duidelijk zijn dat het kostbare luidsprekersysteem inderdaad exact aangeeft hoever de MOON prestaties reiken. Dat is buitengewoon ver en dat zegt heel veel over de kwaliteit van de MOON-set. Het geeft ook aan dat de verschillen tussen betaalbare apparatuur die goed ontworpen is, in vergelijking met zeer kostbare 'high-end' componenten wat kleiner zijn dan wat er vaak op grond van prijsverschillen wordt verwacht. Maar, het zal ook duidelijk zijn

dat elektronica van een hoger niveau, de zeer bijzondere eigenschappen van het betreffende luidsprekersysteem vollediger openbaart en uitnut.

Back to the MOON

Terug naar de maan staat er een dynamisch en fraai gedetailleerd geluid met voldoende neutraliteit en activeert de MOON-elektronica verrassenderwijs wel in hoge mate de spectaculaire ruimtelijke eigenschappen en layering waartoe het dure luidsprekersysteem in staat is. Op de kleinere en wat makkelijker aanstuurbare monitoren staat er een voortreffelijk geluidsbeeld. Het is best indrukwekkend als Adele in de Royal Albert Hall zingt tegen een zich op de achtergrond ontvouwend decor van akoestische informatie en het geluid van het publiek. De MOON-elektronica heeft snelheid, een goede balans en gaat nergens in de fout met hardheid, vervorming of wat dan ook. Het middengebied kan erg fraai klinken. Genoemd mag nog worden de gebruiksvriendelijkheid van het display, de frontcontrols en de MiND-app.

Naschrift

De MOON 390 voorversterker, dac en streamer is een handig all-in-one apparaat, dat ook een hoofdtelefoonversterker biedt en een MM/MC-pre-amp. De consument heeft alleen nog een eindversterker nodig en een setje luidsprekers. Maar, op de 390 kunnen, naast de streamingfunctie naar het

internet toe, ook veel andere bronnen aangesloten worden. Ook lokale digitale bronnen op het netwerk en via USB beschikbare apparaten kunnen content leveren. De 390 kan dan ook worden gezien als een soort schakelcentrale voor alle denkbare audiobronnen. De eindversterker tijdens de review was de 330A, maar afhankelijk van de luidsprekers kunnen er ook andere eindversterkers van MOON toegepast worden. De 390 als standalone apparaat kan ook actieve monitoren aansturen.

MOON staat voor een zeer goede geluidskwaliteit, gebruiksgemak, 10 jaar garantie en een sublieme bouw-kwaliteit. Dat werd hier wederom waargemaakt door de 390 en de 330A. MiND2 geeft toegang tot Deezer hi-fi, Qobuz Sublime+ en Tidal Masters. Ook MQA kan afgespeeld worden via de 390. Spotify is voor de liefhebbers alleen beschikbaar via Bluetooth, maar de kwaliteit van de 390 streamer vraagt logischerwijze om de betere geluidskwaliteit van de genoemde streamingsites. Verder biedt MOON bij aanschaf van de 390 en ander MiND gerelateerde producten drie maanden Tidal trial en twee maanden Roon trial...

Ruud Jonker

PRIJS	
MOON 390	€ 5.490,-
MOON 330A	€ 3.600,-

MORE MUSIC, WWW.MOREMUSIC.NL

►►END